

Chutulun – mongolska władczyni zapasów

6 listopada 2018

Księżniczka Chutulun była pra-pra wnuczką sławnego Czyngis-chana, córką Kaidu i kuzynką rządzącego wówczas Mongolią Kubilaj-chana. Dobrze wykształcony Kubilaj przejmował z chęcią chińskie wzory. Postanowił nawet na stałe przenieść się i osiaść w Chinach w dzisiejszym Pekinie, skąd rządził swoim imperium. Jego brat Kaidu przywiązany był jednak do starych mongolskich tradycji oraz koczowniczego trybu życia. Urodzona w 1260 roku Chutulun, której imię oznacza „Jaśniejący Księżyc”, przyszła na świat jako najmłodsze, piętnaste dziecko Kaidu. Przy czym całe jej rodzeństwo było płci męskiej.

Przerażająca wojowniczką

Już samo dorastanie z czternastoma starszymi braćmi na stepach Mongolii musiało zahartować młodą księżniczkę. Jednak jej ojciec postanowił zrobić jeszcze więcej – poddał ją takiemu samemu treningowi, jak jej rodzeństwo. Chutulun uczyła się więc strzelać z łuku, polować, jeździć konno, walczyć mieczem i gołymi rękami, oraz jak przetrwać w dziczy. We

wszystkim dorównywała, a nawet przewyższała mężczyzn. XIII-wieczna Mongolia, kulturowo różna od Europy, dopuszczała udział kobiet w wojnie. Najmłodsza córka Kaidu została więc wojowniczką.

W mongolskiej armii kobiety specjalizowały się zwykle w strzelaniu z łuku, jednak Chutulun wolała starcia oko w oko z przeciwnikiem. Jej słynnym, wielokrotnie powtarzanym zwyczajem było wyjeżdżanie przed własne linie i samotna szarża na wojsko przeciwnika. W tłumie upatrywała sobie ofiarę – zazwyczaj wyższego rangą żołnierza. Zanim wróg zdążył zareagować, księżniczka chwytała go w pól, wyciągała z szeregu i w żelaznym uścisku porywała go, by następnie doprowadzić przed oblicze swojego ojca. Być może te popisy nie miały wielkiego znaczenia ze strategicznego punktu widzenia, jednak siały paniczny strach w armii przeciwnika. Chutulun nie tylko walczyła wręcz, była również wprawnym taktykiem – Kaidu powierzył jej nawet dowodzenie nad oddziałem swojej ciężkiej jazdy.

Nieźródnana zapaśniczka

Jednak rzeczą, z której Chutulun słynęła najbardziej i to już od młodych lat, były zapasy. Księżniczce nie byli w stanie dorównać nawet najbardziej rośli mężczyźni. Gdy osiągnęła wiek zamążpójścia, postawiła ojcu warunek – wyjdzie za nią za tego, kto zwycięży ją w zawodach zapaśniczych. Mongolskie zapasy różniły się od znanego nam dzisiaj sportu. Nie obowiązywały tu żadne zasady. Nie istniał limit czasowy. Nie było też kategorii wagowych. Dwóch zawodników stawało naprzeciw siebie i szamotało się tak długo, aż któryś z nich nie powalił drugiego na ziemię.

Różni mongolscy arystokraci próbowali swoich sił w starciu z księżniczką, a ta upokarzała ich jednego za drugim. W końcu, gdy zabrakło kandydatów wśród lokalnej arystokracji ogłoszono, że wyzwanie może podjąć każdy, kto w razie przegranej odda sto

koni (walki z zakładami, których stawką były konie, stanowiły częsty widok w Mongolii). Gdy do kraju przybył słynny podróżnik Marco Polo, Chutulun chwaliła mu się „dziesięciotysięczną stadniną” (co w kulturze Mongołów nie oznacza dokładnej liczby dziesięciu tysięcy, lecz nieprzebraną ilość, niemożliwą do policzenia).

Marco Polo opisywał też epizod, gdy do Kaidu przybył bogaty arystokrata z odległego kraju. Postawił on zakład o tysiąc koni, że pokona Chutulun. Tej samej nocy miał on przyjść do księżniczki i błagać ją, aby pozwoliła mu wygrać, a on w zamian będzie dla niej dobrym mężem. Ona odparła mu, że nigdy nie da się pokonać. Lecz jeśli faktycznie mu się to uda, wtedy zostanie jego żoną. Następnego dnia arystokrata najadł się wstydu, gdy w otoczeniu tłumu gapiów księżniczka rzuciła nim o bruk przed pałacem chana, gdzie odbywał się pojedynek.

Miłość do odwagi

A jednak miłość dosięgnęła także wojowniczej Chutulun. W końcu wyszła za mąż, choć kandydat nie pokonał jej w zapasach. Wybrankiem okazał się... niedoszły zabójca jej ojca! W Mongolii wybuchła wojna domowa pomiędzy Kubilajem, a Kaidu. Kubilaj wynajął energicznego i przystojnego mężczyznę imieniem Abtakul, by zamordował ojca księżniczki. Jednak straż złapała zamachowca, po czym został on wtrącony do więzienia i skazany na śmierć przez ścięcie. Gdy dowiedziała się o tym matka Abtakula, przybyła do Kaidu i rzuciła mu się do stóp prosząc, by ściał ją, zamiast jej syna. Kaidu... przystał na taki układ. Jednak gdy dowiedział się o tym Abtakul, zaczął protestować i mówić, że nie zgadza się by matka umierała za niego. Chciał wziąć konsekwencje swoich czynów na siebie.

Na oddanemu starym, mongolskim wartościom żołnierzowi, jakim był Kaidu, odwaga tej rodziny zrobiła wielkie wrażenie. Nie tylko wypuścił Abtakula z więzienia, ale też mianował go oficerem w swojej armii. Mężczyzna walczył u boku Kaidu

przeciw Kubilaj-chanowi, lecz w trakcie działań został ranny i trafił do szpitala. Tam w czasie leczenia spotkał Chutulun, która zakochała się w nim, a następnie wyszła za mąż.

Władca i generał

W wyniku wojny domowej imperium mongolskie podzieliło się, a Kaidu jako chan tzw. Chanatu Czagatajskiego zmarł w 1301 roku. Tuż przed śmiercią postanowił, że jego następcą – nowym chanem, w damskiej wersji „chatun” – zostanie jego jedyna i ukochana córka Chutulun. Ta jednak odmówiła przyjęcia tytułu. Księżniczka wiedziała, że do tronu pretenduje jej czternastu starszych braci, w dodatku rozzłoszczonych tak drastycznym pominięciem ze strony ojca. Nawet gdyby nie doszło do otwartego przewrotu i kolejnej wojny domowej, to z pewnością bracia nasłaliby na nią zabójców. Ułożyła się więc z jednym z nich imieniem Orus (lub według innego źródła: Duwa) – on zostanie nowym chanem, natomiast kochająca życie wojowniczką Chutulun będzie dowodzić jego armią na polu bitwy.

Układ został zawarty, a Chutulun faktycznie mianowano wodzem naczelnym wojsk jej brata. Jednak mogła cieszyć się tą funkcją jedynie przez kilka lat. Z nieznanых bliżej przyczyn księżniczka zmarła w 1306 roku. Źródła nie są zgodne co do okoliczności jej śmierci. Według jednych zginęła w czasie walki, gdzie indziej możemy przeczytać, że została zamordowana. Prawdopodobnie już nigdy nie dowiemy się prawdy. Jeśli jednak fascynuje Was egzotyczny świat Mongolii czasów Kubilaj-chana, to warto sięgnąć po książkę pt. „Zdobycza” autorstwa Conna Iguldena, która niedawno ukazała się nakładem wydawnictwa Papierowy Księżyc.

Autorstwo: Mateusz Balcerkiewicz

Zdjęcie: kard z filmu „Marco Polo”

Źródło: Histmag.org

Licencja: [CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)

Bibliografia

1. Bullock Olivia, „Badass Ladies of Chinese History: Khutulun”, [w:] theworldofchinese.com, dostęp: 25.10.2018 r.
2. „Khutulun 1260-1306 The Wrestler Princess”, [w:] rejectedprincesses.com, dostęp: 25.10.2018 r.
3. „Khutulun and V-Neck Shirt”, [w:] mythofhistory.com, dostęp: 25.10.2018 r.
4. Mingren „dhwty“ Wu, „Khutulun: The Undeafeated Bad-Ass Mongolian Warrior Princess”, [w:] ancient-origins.net, dostęp: 25.10.2018 r.